

Victor Hugo

SEFİLLER

Remzi Kitabevi

SEFİLLER

Victor Hugo

SEFİLLER

Türkçesi
Esen Özmanav

Remzi Kitabevi

Çocuklar İçin Klasikler
SEFİLLER / Victor Hugo
Özgün adı: Les Misérables

© Türkçe çeviri: Remzi Kitabevi, 2015

Her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Olcay Kunal
Kapak resimleri ve düzeni: Halim Yalçın

ISBN 978-975-14-2146-3

BİRİNCİ BASIM: Temmuz 2023

Kitabın basımı 3000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

BİRİNCİ KISIM

Fantine

Bay Myriel

Yıl 1815. Yetmiş beş yaşlarındaki Charles-François-Bienvenu Myriel, dokuz yıldır Digne şehrinin piskoposluğunu yürütüyordu. Buraya hiç evlenmemiş ve kendisinden on yaş küçük olan kardeşi Bayan Baptistine ile birlikte gelmişti. Yanlarında yardımcı olarak yalnızca Bayan Magloire vardı. Şehre varır varmaz da konumuna ve onuruna uygun olarak piskoposluk malikânesinde yer gösterilmişti onlara. Şehrin hastanesiyle bitişik olan malikâne tam da derebeylerine layık, geniş ve görkemli bir taş binaydı. Yanı başındaki hastane ise tek katlı, küçük bahçeli, dar ve basık bir yapıydı.

Oraya varışından üç gün sonra, piskopos hastaneyi ziyaret etti. Ziyaretin sonunda hastane müdürünü kendi mekânına davet etti.

“Sayın Başhekim,” dedi, “kaç hasta kalıyor şu an sizde?”

“Yirmi altı, efendim. Ama çok sıkışık haldeler.”

“Bakın Sayın Başhekim, herhalde bu işte bir yanlışlık var. Siz yirmi altı kişi, beş-altı daracık odaya tıkmışsınız. Oysa biz burada üç kişiyiz ama altmış kişiye yetecek yerimiz var. Benim evim sizin, sizinki ise benim olmalı. Bana evimi verin. Burası da sizin olsun.”

Ertesi gün, o yirmi altı yoksul hasta piskoposluk malikânesine yerleşmiş, piskopos da hastaneye geçmişti.

Görevi süresince Bay Myriel bu düzeni hiç bozmadı. Dev-

letten on beş bin franklık bir ödenek alıyordu. Bin beş yüz frankı kendisine ayırıyor, kalanı da yoksul hastalara harcıyordu.

Piskopos Bienvenu onların gönüllerini alacak biçimde konuşuyor, neşeli sohbetler yapıyordu. En ağır konuları bile halkın anlayacağı bir dille anlatmayı biliyordu.

Dünyalığını yapmışlara da, halktan insanlara da aynı davranıyordu.

Hiçbir şeyi çabucak yargılamıyor, olayların nasıl geliştiğini göz önünde bulunduruyordu. Şöyle diyordu, “Yanlış yapıncaya dek, hangi yollarda dolaşmış... Ona bakalım.”

* * *

Günün birinde, Digne’de acı bir olay yaşandı. Adamın biri cinayet nedeniyle idama mahkûm edildi. Ne çok mürekkep yalamış ne de kör cahil sayılabilecek, panayırlarda gösteriler de yapan bir palyaçoymuştu. Davası bütün şehri ilgilendirir olmuştu. İdamından bir gün önce, hapishanenin rahibi hastalandı. Mahkûma son dakikalarında bir din adamının eşlik etmesi gerekiyordu. Kilisenin papazına başvurdular. Ama o da angarya olarak gördüğü bu işi başından savdı. Bunu kendisine aktardıklarında ise piskopos şöyle dedi: “Evet! Orada olması gereken benim.”

Dosdoğru cezaevine gitti, “palyaço”nun hücrelerine indi, adıyla seslendi, elini tuttu ve onunla konuştu. Yemeyi, içmeyi, uyumayı unutarak, mahkûmun ruhu için Tanrı’ya, kendi ruhunun selameti için de mahkûma yakararak bütün günü onunla geçirdi. En güzel, en yalın gerçeklerden söz etti ona. Babalık, kardeşlik, arkadaşlık etti. Palyaço umudunu yitirmiş halde ölüme gidiyordu. Ölüm kapkaranlık, dipsiz bir kuyuydu onun için. Bu haline tamamen kayıtsız kalacak kadar cahil de değildi. Piskopos ona aydınlık bir kapı aralamıştı.

Ertesi gün, talihsiz adamı almaya geldiklerinde, piskopos da ona eşlik etti.

Kağınının üstüne de, giyotine de birlikte çıktılar. Bir gün önceki o bunalmış adam şimdi aydınlanmış gibiydi. Ruhunun selamete erdiğini hissediyordu. Piskopos ona sarıldı ve tam bıçağın ineceği sırada şöyle dedi: “İnsanın aldığı canı, Tanrı diriltir.” Giyotinin bulunduğu platformdan indiğinde yüzünde izleyenleri hizaya sokan bir bakış vardı.

Piskopos Bienvenu orada geçirdiği dokuz yıl boyunca erdemli tavırları ve ılımlı tutumu sayesinde Digne kentini adeta sevgi ve saygıyla yüceltmişti.

Uysal Kahraman

O akşam, Digne piskoposu, saat sekiz olduğu halde kocaman kitabına gömülmüş, harıl harıl çalışırken Bayan Magloire her zamanki gibi içeri girdi ve yatağın yanındaki dolaptan gümüş takımı indirdi. Piskopos sofranın hazır olduğunu ve kız kardeşinin kendisini bekliyor olabileceğini düşünerek kitabını kapattı ve salona geçti.

Bayan Magloire sofrayı hazır ederken bir yandan da Bayan Baptistine ile çene çalıyordu.

Masanın üzerinde bir lamba duruyordu. Masa şöminenin yakınında, şöminenin ateşi de harlıydı.

O anda kapı şiddetle çalındı.

“Buyrun,” dedi piskopos.

Kapı açıldı. İçeriye bir adam girdi.

Omuzunda çantası, elinde bastonu, yüzünderse sert, gözü pek, yorgun ama öfkeli bir ifade vardı. Şöminenin ateşi yüzünü aydınlatıyordu. Allak bullak görünüyordu. Dehşetli bir manzaraydı bu.

Bayan Magloire çığlık atacak fırsatı bile bulamamıştı. Nutku tutulmuş, tir tir titriyordu.

Arkasına döndüğünde adamı fark eden Bayan Baptistine önce irkilerek yerinden doğruldu sonra yüzünü yavaşça şömineye çevirdi ve ağabeyine bakınca yeniden derin bir sükûnete kavuştu.

Piskopos sakin bir ifadeyle gözlerini adama dikmişti.

Tam da ne istediğini sormak için ağzını açıyordu ki adam

iki eliyle bastonuna dayandı, bakışlarını sırayla yaşlı adamın ve iki kadının üzerinde gezdirdi. Piskoposu beklemeden yüksek sesle konuşmaya başladı:

“Ben Jean Valjean. Eski bir kürek mahkûmuyum. On dokuz yıl forsalık yaptıktan sonra dört gün önce saliverildim ve o zamandan beridir de Pontalier’e gitmek için yollardayım. Hep yayan olarak. Buraya gelmeden bir hana gittim. Ama göstermek zorunda kaldığım sarı kimlik kâğıdım yüzünden beni terslediler. Kimse beni kabul etmedi. Tutukevine gittim, oraya da almadılar. Bir köpek kulübesine sığındım, köpek bile üzerime saldırdı. Kim olduğumu biliyormuş gibi. Kırdı, yıldızların altında uyuyayım dedim ama gökte tek yıldız bile yoktu. Bunun üzerine yağmur yağacağını düşünerek sığınacak bir saçak altı bulmak için şehre döndüm. Meydanda, taşların üzerine yatıyordum ki bir kadıncağız sizin evi gösterdi bana: ‘Kapılarını çal,’ dedi. Çaldım işte ben de. Burası neresi? Han mı? Param var benim. İşte servetim! On dokuz yıl boyunca forsalıktan kazandığım yüz dokuz frank ve on beş santim. Parası neyse öderim. Çok yorgunum. Kırk sekiz kilometre yol yürüdüm. Çok açım. Kalabilir miyim?”

“Bayan Magloire, masaya bir servis daha açın,” dedi piskopos.

Adam üç adım atarak masanın üzerindeki lambaya yaklaştı.

“Bakın,” dedi, sanki söyleneni anlamamış gibi, “duydunuz değil mi? Kürek mahkûmuyum ben; forsa...”

Cebinden kocaman, sarı bir kâğıt çıkararak açtı.

“İşte benim kimliğim. Gördüğünüz gibi sarı. Her yerden kovulmam bu yüzden. Benim okumam var; hapiste öğrendim. Bakın, ne yazıyor: ‘Jean Valjean, tahliye edilmiş kürek

mahkûmu. Doğum...’ Neyse ne... ‘On dokuz yıl kürek mahkûmiyeti. Beş yıl gasptan. On dört yıl da dört kez kaçma teşebbüsünden. Çok tehlikeli bir adamdır.’ İşte! Herkes beni dışarı attı, siz kabul edecek misiniz? Bana biraz yiyecek verip, yatacak yer gösterecek misiniz? Ahırda da kalabilirim?”

“Bayan Magloire, yüklükteki yatağa beyaz bir nevresim geçirin,” dedi piskopos.

Bayan Magloire emri yerine getirmek üzere çıktı.

Piskopos adama döndü:

“Oturun ve ısının bayım. Birazdan yemeğe geçeceğiz. Siz yemeğinizi yerken yatağınız hazır olur.”

Adam nihayet anlamıştı. O ana kadar karanlık, kaskatı olan yüzü, şaşkınlık, şüphe ve sevinç karışımı olağanüstü bir ifadeye büründü. Deli gibi, kesik kesik, kopuk kopuk sayıklamaya başladı:

“Sahi mi? Beni kabul ediyor musunuz yani? Kovmuyor musunuz beni? Bir kürek mahkûmunu! Bana bayım, diyor-sunuz. Sen demiyorsunuz. Yemek mi yiyeceğim? Bir yatakta mı yatacağım herkes gibi? Şiltesi, çarşafı olan bir yatakta! On dokuz yıldır yatak yüzü görmedim ben. Gitmemi istemiyorsunuz yani. Sizler çok değerli insanlarsınız. Zaten param var. Ne kadar isterseniz öderim. Siz çok mert bir insansınız. Hancısınız, değil mi?”

“Ben burada yaşayan bir din adamıyım,” dedi piskopos.

“Bir din adamı ha!” dedi adam, “siz çok yiğit, cesur bir papazsınız! Yani siz şimdi benden para istemiyor musunuz? Elbette papazsınız, şu büyük kilisenin papazı, değil mi? Ah! Ne aptalım! Başlığınıza dikkat etmemişim.”

Konuştugu sırada çantasını ve bastonunu bir köşeye

bırakmış, kimliğini cebine yerleştirip oturmuştu. Bayan Baptistine onu şefkatle izliyordu. Adam devam etti:

“Siz çok iyi kalpli birisiniz efendim, insanları aşağılamıyorsunuz. Para vermem gerekmiyor mu yani?”

“Hayır,” dedi piskopos, “paranızı kendinize saklayın.”

Sonra kalkıp ardına kadar açık kalan kapıyı kapattı.

Bayan Magloire bir servisle içeri girdi.

“Tabağı ateşin yakınına bırakın Bayan Magloire,” dedi piskopos ve adama dönerek, “Alpler’de gece ayazı sert olur. Üşümüş olmalısınız, bayım.” Kalınca ama gayet dostane bir tonda söylenen her bayım sözüyle adamın yüzü ışıyordu.

“Bu lambanın ışığı da pek zayıf,” diye devam etti piskopos.

Bayan Magloire hemen anlayıp yatak odasındaki şöminenin üzerinde duran iki gümüş şamdanı getirdi, masanın üzerine koydu.

“Siz gerçekten çok iyi bir insansınız efendim,” dedi adam, “Beni aşağılamıyorsunuz. Beni evinizde kabul ediyorsunuz. En büyük mumlarınızı benim için yakıyorsunuz. Oysa ben nereden geldiğimi, ne kadar talihsiz biri olduğumu sizden saklamadım.”

Yanı başında oturan piskopos usulca ellerini tuttu:

“Bana kim olduğunuzu söylemeyebilirdiniz. Burası benim değil, Tanrı’nın evi. Bu kapıdan içeri girene adı değil acısı sorulur. Acı çekiyorsunuz. Açsınız, susamışsınız. Öyleyse hoş geldiniz. Şöyle söyleyeyim; burası benden çok sizin eviniz sayılır. Buradaki her şey sizin. Adınızı öğrenmeme gerek yok ki! Siz söylemeseniz de biliyorum zaten.”

Adamın gözleri şaşkınlıktan büyüdü:

“Gerçekten mi? Adımı biliyor musunuz gerçekten?”

“Evet, kardeşim, diyebilirim size.”

“Ah, efendim! Buraya gelirken karnım çok açtı. Ama siz öyle iyi bir insansınız ki nasıl oldu bilmiyorum ama açlığım yatıştı.”

Bu arada Bayan Magloire sofrayı hazır etmişti: Sade suya bir çorba, bir parça domuz yağı, biraz kuzu eti, taze peynir, incir ve koca bir çavdar ekmeği. Piskoposun bu her günkü mönüsüne ek olarak, yıllanmış bir şişe şarap açmayı da ihmal etmemişti.

Piskoposun yüzü konuksever insanlara özgü neşeli bir ifadeye büründü.

“Haydi, sofraya!” dedi coşkuyla.

Yabancı biriyle yemek yerken yaptığı gibi adamı sağına oturttu. Bayan Baptistine de doğal olarak soluna geçti.

Piskopos yemek duasını okudu ve sonra da her zaman ki gibi çorba servisini kendisi yaptı. Adam oburca yemeğe koyuldu. Ama piskopos birden “Sanırım sofrada bir şey eksik,” dedi.

Bayan Magloire sonuçta sofraya gerekli olan üç servisi getirmişti. Oysa, piskopos yemeğe davetli olduğunda altı gümüş takımı da sofraya serdirirdi. Yoksulluğu asalet mertebesine yükselten bu huzurlu ve mazbut ev için, masumca bir fiyakaydı bu.

Bayan Magloire imayı anlamıştı. Sessizce çıktı ve diğer üç servisle geri döndü. Şimdi gümüş servisler sofrada parıl parıl parlıyordu.

Piskopos kız kardeşine iyi akşamlar dedikten sonra, masadaki gümüş şamdanlardan birini alıp diğerini de konuğuna uzattı:

“Sizi odanıza götüreyim bayım.”

Adam onu izledi. Konuğun yatacağı odaya ulaşmak için piskoposun yatak odasından geçmeleri gerekiyordu ve onlar

geçerken Bayan Magloire piskoposun yatağının yanındaki dolaba gümüşleri yerleştirmekle meşguldü.

Piskopos konuğuna yatacağı yeri gösterdi. Tertemiz bir yatak hazırlanmıştı. Adam şamdanı sehpanın üzerine bıraktı. Piskopos da kendisine iyi geceler diledi.

Sonra bahçeye çıktı, hayallere dalarak ve Tanrı'nın geceleri açık kalan gözlere sunduğu o büyük gizemli şeylere hayranlıkla bakarak yürüdü.

* * *

Adama yani Jean Valjean'a gelince, öylesine yorgundu ki o güzel, beyaz çarşafların pek tadını çıkaramamıştı. Mumu kürek mahkûmlarının yaptığı gibi, burnundan üfleyerek söndürmüş ve kendini giysileriyle yatağa atıp hemencecik uykuya dalmıştı.

Piskopos bahçeden döndüğünde saat gece yarısını vuruyordu.

Birkaç dakika sonra küçük evde herkes uykudaydı.

Jean Valjean

Jean Valjean Brie yöresinden fakir bir köylü ailenin çocuğuydu. Çocukluğunda okuma yazmayı öğrenememiş, büyüyünce de ağaç budamayı kendine iş edinmişti. Sevecen yaradılışlı insanlarda olduğu gibi, üzünlüğünü genelde dalgın, düşünceli bir görünüme bürünerek gösterirdi. Anne ve babasını çok küçük yaşta kaybetmişti. Yedi çocuklu olan dul ablasından başka kimsesi kalmamıştı. Jean Valjean'ı bu ablası büyütmüş, evlendiğinde de yanına almıştı. Kocasını öldüğünde çocuklarının en büyüğü yedi, en küçüğü bir yaşında, Jean Valjean ise yirmi beşindeydi. Onu yetiştiren ablasına destek olma sırası kendisine gelen Jean Valjean aileye babalık etmişti. Bunu sadece bir görev olarak, içinde de biraz ukde kalarak yerine getirmişti. Ağır ve az kazandıran bir işte harcamıştı gençliğini. Âşık olmaya bile fırsatı olmamıştı.

Budama mevsiminde günde on sekiz kuruş kazanıyor, başka zamanlarda da orakçılık, sıgırtmaçlık yapıyor, ufak tefek işlere koşturuyordu. Elinden geleni yapıyordu. Ablası da çalışıyordu ama yedi çocuğun hangisine yetebilirlerdi ki? Sefalet onları sarıp sarmalamış, giderek boğmaya başlamıştı. Bir de o kışın çok sert geçeceği tutmuştu. Jean işsizdi. Evde ekmek kalmamıştı. Kelimenin tam anlamıyla bir parça ekmekleri bile yoktu ve ortada yedi çocuk vardı.

Bir pazar akşamı, kilise meydanındaki fırıncı Maubert Isabeau tam uyumaya hazırlanıyordu ki, dükkânının vitrininde bir şangırtı duydu. Koşup yetiştiğinde, bir yumruk

darbesiyle kepenkte ve vitrinde açılmış bir delikten içeri dalan kolu gördü. Kol bir ekmekle fırladı gitti. Isabeau telaşla sokağa daldı ve arkasından koşup adamı yakaladı. Hırsız ekmeği atmıştı ama kolu kan revan içindeydi. İşte o adam Jean Valjean'dı.

Yıl 1795. Jean Valjean "hırsızlık" iddiasıyla mahkeme önüne çıkarıldı. Üstelik bir de av tüfeği vardı ve arada bir kaçak olarak avlanırdı ki bu da başına bela olacaktı. Jean Valjean suçlu bulunarak beş yıl kürek cezasına mahkûm edildi.

22 Nisan 1796'da Toulon'a doğru yola çıkarıldı. Öküz arabasına bindirilmiş, boynuna zincir vurulmuş halde yirmi yedi gün süren bir yolculuk sonunda oraya varabildi. Peki, ablasının hali nice olmuştu? Ya yedi çocuk? Kim ilgileniyordu onlarla?

Dördüncü yılının sonlarına doğru, firar sırası Jean Valjean'a gelmişti. Bu hazin ortamda âdet olduğu üzere arkadaşları bu kez de ona yardımcı oldular. Firar etti. Ama ikinci günün akşamı yakalandı. Otuz altı saattir ne bir lokma yemiş ne de uyumuştur. Mahkeme bu suçtan ötürü cezasına üç yıl ekleyince mahkûmiyet süresi sekiz yıla çıktı. Altıncı yıl tekrar firar sırası geldi ama bu kez de başaramadı. Yoklama sırasında eksikliği fark edilmiş ve firarı top atışıyla duyurulmuştu. Gece yarısı tersanedeki bir geminin sintinesinde yakalandı. Zalim gardiyanlara direndiyse de başaramadı. Firar ve isyan... Beş yıl ağırlaştırılmış kürek cezası demektir bu. Üstelik iki yılını da prangaya vurulmuş olarak geçirecekti. Etti on üç yıl. Onuncu yıl bir kez daha kaçma sırası geldiğinde yine denedi ama bu kez de başaramadı. Üç yıl da buradan eklenince mahkûmiyet on altı yıla çıkmış oldu. Son olarak on üçüncü yılında gene şansını denedi sadece dört saatliğine

paçayı kurtarabildi. Bu dört saatin bedeli de üç yıl oldu. On dokuz yıl... 1796'da bir cam kırıp bir somun ekmek aldığı için girdiği bu delikten 1815 yılının Ekim ayında salıverildi.

Jean Valjean cezasını çekmeye giderken ağlıyor, titriyordu. Oradan çıkarken ise tüm hislerini yitirmişti. Çaresizlikten kıvranan bir adam olarak girmiş, tedirgin edici, karanlık bir tip olarak çıkmıştı.

Neler görüp geçirmişti bu ruh? Yıldan yıla, yavaş yavaş ama geri dönüşsüz bir biçimde cansızlaşmış, kaskatı kesilmişti. Yüreği kurumuş, gözyaşları tükenmişti. Zindandan çıkarken bir damla bile gözyaşı dökemediği on dokuz yılı ardında bırakıyordu.

Victor Hugo

SEFİLLER

Victor Hugo'nun bu klasik eseri 19. yüzyıl Fransız edebiyatının başyapıtlarından biridir.

Romanda, suç işlemiş ama iyi bir yüreği olan Jean Valjean'ın, acımasız bir ailenin yanına sığınmış küçük kız Cosette'le karşılaşması ve onu yaşadığı baskıcı ortamdaki kurtarma çabası sürükleyici bir üslupla anlatılır. Jean Valjean'ın, sürekli peşinde olan polis müfettişiyle yaşadığı kaçıp kovalamaca, o dönemde gerçekleşen Fransız Devrimi'nin çalkantılı olaylarıyla da ayrı bir gerilim kazanır.

İyilik, kötülük, fedakârlık, çıkarıcılık gibi kavramlar bu romanda yer alan kahramanlarla ete kemiğe bürünüyor.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-2146-3

9 789751 421463 KDV'den muaftr